

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/315/2020
Identifikačné číslo spisu:	5917204090
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5917204090.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu B. Š., bývajúceho v Ž., B. I. XXXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Marko, s. r. o., so sídlom v Bernolákove, Gróbska 19, IČO: 36 860 646, proti žalovanej Národná diaľničná spoločnosť, a.s., so sídlom v Bratislave, Dúbravská cesta 14, IČO: 35 919 001, o určenie, že sa jedná o pracovný úraz a určenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pracovným úrazom, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5Cpr/9/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. apríla 2020 sp. zn. 8CoPr/1/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. decembra 2018 č. k. 5Cpr/9/2017-166 v spojení s opravným uznesením z 23. januára 2020, č. k. 5Cpr/9/2017-244 zamietol žalobu, zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania a priznal žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. V odôvodnení poukázal na ustanovenia § 195 ods. 1, 2 a 6 a § 196 ods. 1 až 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej aj „zákoník práce“). K zamietnutiu žaloby uviedol, že z vykonania dokazovania vyplynulo a medzi stranami nebolo sporné, že žalobca pracoval u žalovanej na základe pracovnej zmluvy, pričom pracovná náplň žalobcu vyplýva z dokumentu označeného ako pracovná a kvalifikačná charakteristika. Ďalej súd má za preukázané a nesporné, že žalobca bol poverený zabezpečením upratania strediska v Bošanoch s tým, že práce začali 6. marca 2017, a to vypratávaním haly č. 1 a ľavej časti haly č. 2. Pokyny smerujúce k zabezpečeniu činnosti spočívajúcej vo vypratávaní predmetných hál zadával pán P. Z., vedúci strediska Bošany. Ďalej súd mal za preukázané, nesporné, a navyše v zhode s tvrdeniami samotného žalobcu, že jeho úlohou bolo zabezpečiť vyčistenie a upratanie priestorov - hál a skladov, všetky činnosti súvisiace s tým organizoval, rozdeľoval prácu robotníkom a dozeral na jej výkon, a to presne v súlade s pracovnou náplňou, ktorá tvorí prílohu k dohode č. 7 k pracovnej zmluve, v zmysle ktorej bol okrem iného povinný operatívne zadávať úlohy, koordinovať ich a kontrolovať ich efektívnu a kvalitnú realizáciu. Z vyjadrení sporových strán ako aj výpovedí svedkov

súd mal za preukázané, že vedúci strediska Bošany, pán Z. udelil pokyn na vypratanie ľavej časti haly č. 2, s tým že pravá časť haly č. 2 sa zatiaľ nebude vypratávať, nakoľko sú tam uskladnené veci, ktoré je potrebné ešte pretriediť. Žalobca z vlastnej iniciatívy vstúpil do pravej časti haly č. 2, kde sám z vlastnej iniciatívy s cieľom zistiť čo sa nachádza vo vnútri nájdeného medeného predmetu, buchol po tomto predmete kladivom, predmet následne explodoval. V dôsledku explózie žalobca 12. apríla 2017 utrpel úraz. Je nepochybné, že k úrazu žalobcu došlo počas pracovnoprávneho vzťahu žalobcu u žalovanej, na pracovisku žalovanej v pracovnej dobe, avšak pri činnosti, ktorá nesmerovala k plneniu pracovných povinností žalobcu. Žalobca sám svojvoľne, bez akéhokoľvek pokynu a príkazu vstúpil do pravej časti haly č. 2, sám pri prezeraní uskladnených vecí našiel medené obdĺžniky o rozmeroch 4x2x0,4 cm, a samotný žalobca svojvoľným konaním udelil kladivom po medenom obdĺžniku, ktorý v dôsledku úderu explodoval. Činnosť, pri ktorej žalobca utrpel úraz nevyplyva z jeho pracovnej náplne ani nebola vykonávaná na príkaz zamestnávateľa. Nebola teda preukázaná príčinná súvislosť medzi samotným úrazovým dejom a plnením pracovných povinností. Žalobca sa nad rámec svojich pracovných povinností dopustil konania - neodbornej manipulácie so železničnou traskavkou, v dôsledku čoho došlo po údere kladiva k výbuchu. Ako vyplýva zo záverov znaleckého posudku vypracovaného pre potreby konania vedeného na OO PZ Partizánske (čvs:ORP-129/pe-pe-2017), k výbuchu došlo pri oddeľovaní pružnej úchopovej časti železničnej traskavky od jej medeného tela úderom kladiva. Uvedenou činnosťou žalobca neplnil výkon pracovných povinností vyplývajúcich mu z jeho pracovného pomeru u zamestnávateľa, ani nevykonával inú činnosť na príkaz zamestnávateľa ani činnosť, ktorá by bola alebo mala byť v priamej súvislosti s plnením jeho pracovných úloh pre zamestnávateľa, išlo o prekročenie svojich povinností, z toho dôvodu súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2020 sp. zn. 8CoPr/1/2020, na odvolanie žalobcu, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v napadnutej časti zamietajúcej žaloby, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v časti náhrady trov konania tak, že žalovanej voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal a žalovanej voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie uviedol, aké skutočnosti zistil z jednotlivých dôkazov a tieto vyhodnotil v bode 11. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Vyhodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie v znení: „Z vyjadrení sporových strán ako aj výpovedí svedkov, mal súd preukázané, že vedúci strediska Bošany p. Z. udelil pokyn na vypratanie ľavej časti haly č. 2 s tým, že pravá časť sa zatiaľ nebude vypratávať, nakoľko sú tam uskladnené veci, ktoré je potrebné ešte pretriediť“ bolo už len završením procesu dokazovania vyjadrujúci konečný úsudok súdu zo skutočností zistených z vykonaného dokazovania, či už z vyjadrení strán sporu alebo svedkov vypočutých v konaní (T. M., O. R., Ľ. K., P. Z.) alebo listinných dôkazov. Voči takémuto zhodnoteniu dôkazov, resp. hodnotiacemu úsudku vedúcemu k preukázaniu zásadnej skutočnosti v danom prípade, a to príkazu vedúceho strediska (Z.) na pokyn ako má prebiehať vypratávanie haly č. 2, nemožno mať žiadne výhrady. Hodnotiaca úvaha súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a vychádza zo zisteného skutkového stavu. S takýmto hodnotiacim úsudkom sa odvolací súd stotožnil. Sám žalobca v žalobe uviedol, že vedúci strediska mu ukázal obe haly a čo sa týka haly č. 2, kde došlo k jeho úrazu, k tomu mu povedal, aby začali vypratávať z ľavej strany, nakoľko napravo má ešte nejaké veci, ktoré si chce odniesť. Je pravda, že zákaz vypratávať pravú stranu haly nebol daný písomne ako to vyplynulo aj z výpovede svedka Z.. Na uvedené bol upozornený len žalobca, ktorý mal na starosti organizáciu a koordináciu vypratávania haly č. 2. Z výpovedí ostatných svedkov však vyplynulo, že sa držali príkazu, ktorý im bol daný žalobcom, že majú vypratávať len ľavú stranu tejto haly a nevstupovať do pravej časti haly. Teda je zrejmé, že uvedený príkaz od nadriadeného - vedúceho strediska sa prostredníctvom žalobcu dostal do realizácie pri vypratávaní predmetnej haly. Vedúci strediska p. Z. tento svoj príkaz odôvodnil len tým, že takúto inštrukciu mal od nadriadeného riaditeľa, ktorý vypratávanie v tejto časti haly zakázal, pokiaľ sa odtiaľ neodnesie elektronický odpad a staré vysielačky a podobné veci. Uvedená časť výpovede tak korešponduje aj s tvrdením žalobcu (ktoré uviedol aj v žalobe), že majú začať vypratávať halu z ľavej strany, nakoľko napravo má ešte nejaké veci, ktoré si chce odniesť. O tom, že sa v hale nachádza niečo nebezpečné, svedkovia nemali ani poňatie. Nie je zanedbateľná ani tá skutočnosť, že žalobca bol viazaný pri vykonávaní práce podľa pracovnej zmluvy dodržiavať aj pokyny zamestnávateľa. Preto obrana žalobcu s odkazom na obsah pracovnej zmluvy ako aj miesta výkonu

práce - celý areál strediska v Bošanoch (t.j. bez obmedzenia) je bezvýznamná.

2.2. Pokiaľ ide o odvoláciu argumentáciu založenú na namietaní nevierohodnosti vypočutých svedkov, resp. predložených čestných prehlásení, ako zamestnancov žalovanej, resp. vedúcich zamestnancov žalovanej, samotná skutočnosť, že osoba, ktorá vystupuje v konaní ako svedok je inak k niektorej zo strán (žalovanej) v pracovno-právnom vzťahu zamestnanca ešte sama o sebe neodôvodňuje záver o nepravdivosti (nevierohodnosti) svedeckej výpovede tejto osoby. Tento záver nemusí byť nevyhnutne logickým dôsledkom uvedenej premisy. Hodnotiaci záver o nepravdivosti (nevierohodnosti) údajov, o ktorých svedecká výpoveď podáva správu, je možné v zmysle § 191 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) urobiť len na základe tých konkrétnych skutočností, ktoré boli v konaní zistené. Isteže s prihliadnutím na všetko, čo v konaní vyšlo najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že samotná existencia pracovno-právneho vzťahu svedkov a žalovanej (bez toho, aby k tejto skutočnosti pristúpili ďalšie relevantné skutkové okolnosti charakterizujúce konkrétne obsah a kvalitu tohto vzťahu) sama o sebe pre posúdenie miery ich závislosti na zamestnávateľovi a pre záver o nepravdivosti (nevierohodnosti) resp. dôkaznej nespôsobilosti ich výpovedi nestačí, pretože ich nevierohodnosť sa vo vzťahu k žalovanej len prezumuje. Nie je zanedbateľnou tá skutočnosť, že svedkovia (okrem predložených prehlásení) boli pred súdom riadne vypočutí (okrem T.. W.) a jednotlivo popreli akékoľvek ovplyvňovanie zo strany žalovanej. Ani odvolací súd nezistil akékoľvek skutočnosti, ktoré by spochybňovali pravdivosť ich výpovedí. V konečnom dôsledku relevantné skutočnosti k ich spochybneniu neuviedol ani sám žalobca odhliadnúc od skutočnosti spisania a predloženia záznamov pre žalovanú a možného ovplyvňovania. V podmienkach civilného sporového konania a procesnej obrany žalovanej uvedené nie je nič neštandardné. Ich obsah slúžil na zváženie relevancie tvrdených skutočností a vykonaniu takéhoto dôkazu pred súdom. Aj z obsahu týchto záznamov je evidentné, že svedkovia O.. R., L.. K., T.. M. sa bezprostredne vyjadrovali len k svojej činnosti pred úrazom žalobcu a následne po úraze. Uvedené platí aj vo vzťahu namietanej hodnovernosti čestných prehlásení resp. výpovedí vedúcich pracovníkov T.. W. a P.. Z.. Len žalobcom tvrdená motivácia vedená obavou z vlastného postihu, ak by vyšlo najavo, že vedeli o tom, že sa v hale nachádza nebezpečný materiál, nie je postačujúca. Vedomosť o tejto skutočnosti vedúcich pracovníkov z vykonaného dokazovania nevyplýva, a aj z výpovede svedka K. sa nedá hovoriť jednoznačne o tejto vedomosti. Vzhľadom na zistený skutkový stav veci zodpovedajúci argumentácii strán sporu, so závermi ktorého sa odvolací súd stotožnil, ide aj o správnu aplikáciu práva na tento stav. Odvolací súd stotožniac sa so záverom okresného súdu, že k pracovnému úrazu žalobcu nedošlo pri plnení pracovných povinností alebo v ich súvislosti, čím neboli splnené základné zákonné predpoklady na vyvodenie zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz, rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. tak, že náhradu trov konania žalovanej nepriznal, pretože tu existovali dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobcu v zmysle § 257 CSP a z tohto dôvodu nepriznal žalovanej ani náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, hodnotiac dovolanie podľa obsahu (§ 124 CSP), jeho prípustnosť odôvodnil § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Žalobca žiadal zrušiť rozsudky odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Podľa dovolateľa nesprávne právne posúdenie spočíva vo vyhodnotení, že napriek v súdnom spise založenému konzultačnému záznamu č. 4/2016 (č. l. 88), v ktorom sa výslovne uvádza požiadavka na odseparovanie a efektívne zhodnotenie uskladnených materiálov, a neexistencii iného písomného pokynu žalovanej ako zamestnávateľa a napriek neexistencii akéhokoľvek dôkazu o poučení žalobcu o existencii výbušnín, traskavín a podobne v priestore, kde mal vykonávať pridelenú prácu, súd vyhodnotil ako rozhodujúci dôkaz čestné vyhlásenie žalobcovho nadriadeného, že žalobca mal ústne obmedziť rozsah činnosti vymedzený písomne. Žalobca výslovne uviedol: „...právne posúdenie tak odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie ohľadne toho, čo je pridelená práca a akým spôsobom na túto pracovnú činnosť má zamestnávateľ vytvoriť zamestnancovi podmienky je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odklonili.“

Namietal tiež, že súd prvej inštancie a odvolací súd sa absolútne nevysporiadali s listinnými dôkazmi predloženými žalobcom v napadnutých rozsudkoch. Vedomosť alebo nevedomosť vedúcich pracovníkov o prítomnosti traskavín v objekte bola bezpredmetná. Ide o zodpovednosť zamestnávateľa voči zamestnancovi, keď zamestnanec nebol poučený ani len o možnosti, že by sa v ktoromkoľvek objekte, kde vykonával svoju pracovnú činnosť mohli nachádzať traskaviny. V konaní neboli zo strany žalovanej preukázané žiadne osobitné školenia alebo poučenia o nakladaní s výbušným, horľavým alebo toxickým materiálom.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná (č. l. 274 a nasl. spisu) a navrhla dovolanie žalobcu v celom rozsahu zamietnuť. Žalovaná zastáva názor, že odvolací súd po zistení skutkového stavu veci sa správne stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a potvrdil, že k úrazu neprišlo pri plnení pracovných povinností alebo v ich súvislosti, a tým neboli splnené základné zákonné podmienky na vyvodenie zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

7.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

7.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7.3. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv.

opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

7.4. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

7.5. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

12. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú

vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382). Uvedené závery dovolacieho súdu korešpondujú s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúcich z rozhodnutí sp.zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022: bod 15 odôvodnenia (I. ÚS 214/2022-14 bod 20 zo 14. apríla 2022) v zmysle ktorých: „K odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020)

13. Súd nižších inšancií (odvolací a prvoinštančný) svoje rozsudky založili na rozhodnom právnom závere, že v prípade žalobcu došlo k excesu z plnenia pracovných úloh v zmysle § 195 ods. 1 zákonníka práce, keď svojvoľne napriek ústnemu pokynu nadriadeného (P. Z.), vstúpil do pravej časti haly č. 2, kde došlo k poškodeniu zdravia explóziou medených obdlžníkov po ktorých udrel žalobca kladivom.

14. Žalobca v podanom dovolaní právnu otázku nezadefinoval. V podstate sa odvoláva na to, aká práca mu bola pridelená (konzultačným záznamom č. 4/2016 - odseparovanie a zhodnotenie uskladnených materiálov), že od tohto pridelenia práce neexistoval iný písomný pokyn zamestnávateľa a že nebol poučený o existencii výbušnín. O týchto okolnostiach bez ďalšieho vysvetlenia tvrdil odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. že má ísť o otázku dovolacím súdom rozhodovanú rozdielne.

15. V pracovnom práve je právny úkon, pri ktorom nebola dodržaná zákonom požadovaná písomná forma, neplatný len vtedy, ak to zákon výslovne zakotvuje (§ 17 ods. 2 ZP). Dovolateľ neodkazuje na konkrétne ustanovenie pracovnoprávneho predpisu, ktoré má podľa jeho názoru zakladať neplatnosť pokynu nadriadeného pre nedostatok písomnej formy (pokynu daného ústnou formou), preto toto tvrdenie v dovolaní je všeobecné, nedostatočné pre posúdenie jeho právnej relevantnosti. Pre pokyn zamestnancovi daný jeho nadriadeným zamestnancom nemá zákon predpísanú písomnú formu, môže byť realizovaný aj ústnou formou.

16. Právne rozhodnou skutočnosťou nebol rozsah pridelenej práce žalobcovi ako zamestnancovi v zmysle dojednaného pracovnoprávneho pomeru, ale nerešpektovanie pokynu nadriadeného pri jej výkone, čo založilo exces (nedovolené vybočenie) z plnenia pracovných úloh (teda nedovoleného plnenia pracovných povinností). Faktom, z ktorého vychádza i sám žalobca, zostáva, že nadriadený žalobcu vydal žalobcovi pokyn nevypratávať pravú stranu haly č. 2. Žalobca tento pokyn 12. apríla 2017 nerešpektoval, vstúpil do pravej časti haly č. 2 (nie je rozhodujúce či to bolo na jej prízemí, alebo na poschodí), kde utrpel úraz tak, že našiel si medené obdlžníky po ktorých udrel kladivom, čím tieto explodovali. Pri nedovolenom plnení pracovných úloh zamestnancom v dôsledku nerešpektovania pokynu nadriadeného nevypratávať časť haly sa javí pre tento prípad nadbytočným zaoberať sa tým, či zamestnávateľ (ne)mal povinnosť zamestnanca poučiť ako postupovať a nakladať pri vypratávaní výbušných materiálov. Dovolanie podané dovolateľom pre nesprávne právne posúdenie veci preto v danom prípade nezodpovedá požiadavkám z hľadiska vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle §432 CSP v spojení s ustanovením § 421 ods. 1 CSP, čo je dôvodom pre odmietnutie dovolania. Dovolací súd

nevzhliadol právnu možnosť vykonať meritórny dovolací prieskum z vecných hľadísk viazaný spôsobom, akým dovolateľ uplatnil a vymedzil dovolací dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení veci, ale i tým, z akých skutkových zistení vychádzali súdy pri právnom posúdení veci.

17. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

18. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil žalobca (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

19. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.